

ADVENDIAJA ESIMENE PÜHAPÄEV AD 2023

Js 49:8–10 (Ilm 3:20–22; Lk 19:28–40)

8 Nõnda ütleb Issand: Ma olen sind kuulnud hea meele ajal ja aidanud päästepäeval; ma olen sind hoidnud ja pannud rahvale seaduseks, taastama maad, jagama laastatud pärisosi,

9 ütleva vangistatuile: «Minge välja!», pimeduses olijaile: «Tulge valguse kätte!» Nad saavad teede ääres karja hoida ja neil on karjamaa kõigil küngastel.

10 Ei ole neil nälga ega janu, neid ei pista palavus ega päike, sest nende peale halastaja juhib neid ja talutab nad veeallikate juurde.

Nõnda ütleb ISSAND: «Meelepärasel ajal ma võtan sind kuulda ja päästepäeval ma aitan sind. Ja ma varjan sind ning sean su lepinguks rahvale, üles ehitama maad ja välja jagama hüljatud pärisosi, ütleva aheldatuile: «Tulge välja!», neile, kes pimeduse varjus: «Näidake ennast!» Nad toidavad karja teede peal ja kõigil paljastel kõrgendikel on neil karjamaad. Ei nad nälgi ega janune ning ei raba neid kõrvetav kuumus ega päike, sest see, kes nende peale halastab, juhib neid ning kosutab neid pulbitsevate vete allikail.

Sissejuhatus

Prohvet Jesaja tegutses Juuda kuningate Ussija, Jootami, Aahase ja Hiskija päevil (Js 1:1), s.t 8. sajandi teisel poolel (umbkaudu ajavahemikus 740-686) enne Kristuse sündi. Tegemist oli Assüüria impeeriumi tõusuajaga, mille tulemusena aastal 722/721 hävitati Iisraeli kuningriik ning aastal 701 allutati ka Juuda kuningriik Assüüria ülemvõimule. Jesaja näeb selle keskse põhjusena Iisraeli taganemist Jumalast, mille tulemuseks ongi jumaliku karistusena Jumala rahvast tabav häving välisvaenlaste käe läbi. Jumala eesmärgiks ei ole oma rahvast lõplikult hävitada, vaid teda karistuse abil puhastada, uuendada ja taas üles ehitada.

20. sajandi kriitiline piibliteadus on olnud üsna ühel meelel prohvet Jesaja raamatu jagamisel kolmeks erinevasse ajastusse kuuluvaks osaks: peatükid 1-33 – Proto-Jesaja; peatükid 40-55 – Deutero-Jesaja; peatükid 56-66 – Trito-Jesaja. Ajaliselt paigutuks neist esimene ajaloolise prohvet Jesaja tegutsemisaega, teine Paabeli vangipõlve aega (6. sajandi esimene pool ja keskpaik eKr) ning kolmas vahetult eksiilist naasmise järel (6. sajandi teine pool eKr).

Jättes kõrvale arutelu raamatu (ja selle võimalike osade) autorluse üle¹ on selge, et mitte ainult alates 40. peatükist, vaid ka varasemates peatükkides sisalduvaid ettekuulutusi Iisraeli päästmise ja Jeruusalemma taastamise kohta on igati asjakohane seostada Paabeli vangipõlvest tagasipöördumise ajaga.

¹ Sest miks peaks olema võimatu uskuda, et 8. sajandil elanud prohvet oleks võinud kuulutada ette kakssada aastat hiljem toimunut?

Tõsi, eriti alates Jesaja raamatu 40. peatükist lisandub päästekuulutusele universaalne mõõde. Jumal on kogu loodu Jumal ja Looja ning nagu kõik liha on Tema ees justkui rohi, mis kuivab ja kaob, ja nagu Tema käsule alluvad kõik rahvad (nii nendena, keda karistatakse ja kelle kaudu Jumal ise oma rahvast karistab), nii on Tema päästegi viimselt mõeldud kõigile rahvastele kuni ilmamaa ääreni. Eeskätt on prohveti sõnum mõeldud siiski julgustuse ja troostina Jumala oma armastatud Iisraelile.

Keelelisi märkuseid

Ütleb – sõna אָמַר tähendab «ütleva», «teada andma», aga ka «mõtleva» või «[mõeldut] väljendama».

Issand – originaalis kasutatakse siin Jumala nime יהוה – «JHWH», «Jahve», «Jehoova».

Ma olen sind kuulnud – אָנִי־שָׁמַעְתִּיךָ – sõna שָׁמַעְתִּיךָ tähendab «vastama», «vastust andma», aga ka «kuulama», «kuulda võtma»². Siin kasutatud perfekti ajavormi, nn prohvetlikku täisminevikku, võiks tõlkida ka olevikuna, kuna see, mida Jumal ütleb, ongi juba samal hetkel tegelikkus: «ma kuulen sind», «ma võtan sind kuulda».³

Hea meelega – sõna רָצוֹן tähistab nii meeldivust kui ka millegi, näiteks kingituste, hea meelega või armulikult vastuvõtmist.⁴

Ja...päästepäeval – וּבְיוֹם יְשׁוּעָה – sõna יְשׁוּעָה tähendab «päästmine», «vabastamine», ka «heaolu», «võit».⁵

[Olen] aidanud – אָנִי־עֲזָרְתִּיךָ – sõna עֲזָרְתִּיךָ tähendab «aitama», «toetama». Ka siin võib originaalis kasutatud perfekti tõlkida olevikuks: «aitan».

Ma olen sind hoidnud – אָנִי־חָצַרְתִּיךָ – sõna חָצַרְתִּיךָ tähendab «valvama», «varjama», «kaitsma», «hoidma». Siin kasutatud lõpetamata tegevust tähistavat imperfekti ajavormi võiks tõlkida ka «ma hoian sind».

Ja pannud – אָנִי־נָתַתִּיךָ – sõna נָתַתִּיךָ tähendab eeskätt «andma», «seadma», «asetama», aga ka «määrama», «[kellegi kätte midagi] usaldama». Ka siin võiks tõlkida: «ja panen/sean/ annan sind».

² Võiks öelda, et tegemist on reaktsiooniga, milles kuulda võtmine ja vastamine on ühendatud, s.t vastuse andmine tähistabki kuulda võtmist.

³ Vrd Lk 4:21: «Täna on see kirjakoht teie kuulates täide läinud.» ja 2Kr 6:2: «Ta ütleb ju: «Ma olen sind kuulnud soodsal ajal ja aidanud sind päästepäeval.» Ennäe, nüüd on ülisoodus aeg! Ennäe, nüüd on päästepäev!»

⁴ 1739. aasta Piiblis: «sel aial, mis mo mele pärrast».

⁵ Samast tüvest on pärit nimi יְהוֹשׁוּעַ – «Joosua», «Jeesus» –, mis tähendab «JHWH on pääste», «JHWH päästab». Parafraasides võiks «päästepäeval» asemel tõlkida ka «Jeesuse päeval».

Seaduseks – לְבָרִית – sõna בְּרִית tähistab kas inimeste omavahelist või inimeste ja Jumala vahel sõlmitud kokkulepet, lepingut.

Taastama – לְהַקִּים – sõna קוּם tähendab siin «üles ehitama».⁶

Jagama...pärisosi – לְהַנְחִיל נְחֻלָּה – sõna נָחַל tähendab siinkohal «omandusse andma», «pärisosaks andma», «pärandama», aga võib tähendada ka «[kellegi vahel] jagama», «välja jagama». Sõna נְחֻלָּה – «omand», «pärisosa», «pärand» – tuleneb verbist נָחַל .

Laastatud – שִׁמְמוּת – sõna שָׁמַם tähendab «laastatud», «hüljatud».

Vangistatuile – לְאַסּוּרִים – sõna אָסַר tähendab «kinni köitma», «kinni siduma», «aheldama», ka «vangi võtma», «vangistama».

Minge välja – יֵצֵא – sõna יָצָא tähendab «välja minema», «välja tooma», «välja juhtima», «välja tulema».

Pimeduses olijaile – לְאִשֶּׁר בַּחֹשֶׁךְ – võiks tõlkida ka: «neile, kes peidus/pimeduse varjus».

Tulge valguse kätte – הִגְלוּ – sõna גָּלַה tähendab «paljastama», «ennast paljastama»⁷, «avalikuks tegema/saama», «ilmutama».

Teede ääres – עַל־דְּרָכִים – sõna דָּרַךְ tuleneb verbist דָּרַךְ – «sammuma», «astuma», «[sisse] tallama» ning tähistab nii teed kui ka eluviisi ja elukäiku ja -valikuid.

Saavad...karja hoida – יִרְעוּ – sõna רָעָה tähendab «karjatama», «hoolitsema», «toitma», ka «juhatama», «valitsema». Siin kasutatud imperfekti ajavormi võiks tõlkida ka: «hoiavad karja», «karjatavad/karjatsevad» või «toidavad karja».

Ja...kõigil küngastel – וּבְכָל־שִׁפְיִים – sõna שָׁפִי tähistab lagedat, puudeta kõrgendikku.⁸

[Ja] neid ei pista – וְלֹא־יִכּוּ – sõna נָכָה tähendab «lööma», «maha lööma», «rabama», ka «nuhtlema».

Palavus – sõna שָׂרַב tähistab kõrvatavat kuumust, ka põuast kõrbenud maad.⁹

Sest nende peale halastaja – כִּי־מְרַחֵם – sõna רָחַם tähistab hella (ja hellitavat) armastust ning sellest tulenevat kaastunnet. Selle verbiga on otseselt seotud sõna רָחַם – «emaüsa», aga ka «[armastusest ja liigutusest täidetud] süda» (vrd 1Ms 43:30).

⁶ 1739. aasta Piiblis: «et sa pead maad ülesehitama».

⁷ Vrd 1Ms 9:21: «Ta jõi veini, jäi joobnuks ja ajas oma telgis enese paljaks.»

⁸ 1968. aasta piiblitõlkes: «kõigil tallermail».

⁹ 1739. aasta Piiblis: «poud». Tegemist võib olla ka kuumavirvenduse (miraaži) või põletava kõrbetuulega.

Talutab nad – יְנַהֲלֵם – sõna נָהַל tähistab hoolitsevat juhtimist, aga ka kosutamist.

Ja...veeallikate juurde – וְעַל־מְבוּעֵי מַיִם – sõna מְבוּעַ – «allikas» – tuleneb verbist נָבַע – «[välja] voolama», ka «pulbitsema».

Sisuline analüüs¹⁰

Js 49:8–10 on osa pikemast Jesaja raamatu lõigust (peatükid 49–54), milles vaheldumisi korduvad Issanda sulase ja Siioni kohta käivad sõnumid (vastavalt Js 49:1–13; 50:4–11; 52:13–53:12 ning Js 49:14–50:3; 51:9–52:12; 54:1–17). Siion tähistab siin nii Jeruusalemma kui sümboolselt kogu Iisraeli rahvast. Jesaja kirjeldab Siionit nii lapse kui emana (kuigi oma arvates lastetu ja viljatuna), samuti pruudi, abielunaise, lese ja koguni [peaaegu] lahutatuna.

Issanda sulane on esmalt Iisrael, seejärel aga – kuna Iisrael on osutunud kurdiks ja pimedaks (vrd Js 42:18jj) – kõigepealt Pärsia kuninga Koores, keda Jumal tarvitab oma tööriistana, andes talle koguni austava tiitli מְשִׁיחַ – «Võitu», «Messias»: «Nõnda ütleb Issand oma võitule Kooresele, kelle paremast käest ma olen kinni haaranud, et alistada tema ees rahvaid ja päästa lahti kuningate võösid, et avada tema ees uksi, et väravad ei jääks suletuks.» (Js 45:1) Siiski ei ole Kooreski viimselt see, keda prohvet silmas peab, vaid Jumal alles kutsub ja läkitab oma tõelise sulase, oma kannatava sulase, kes taastab Iisraeli ning kehastab oma isikus ka tõelist Iisraeli¹¹. Viimselt samastub Jumal ise oma kannatava sulasega – kogu inimkonna eest kannatanud ja surnud Messia näol.

Jesaja raamatu 49. peatükk kujutab Jumalat hella, armastava ja halastava isana, kes ei hülga oma rahvast isegi siis, kui juhtuks, et kõik maailma naised hülgaksid oma vastsündinud lapsed. Või – märksa karmimal toonil – abikaasana, kes ei jäta oma truudusetut naist või oma laste ema isegi juhul, kui too peaks hülgama (nagu ta ongi hüljanud) oma lapsed või on ise oma abikaasa maha jätnud ja laste juurest oma süütegude tõttu ära saadetud (vrd Js 50:1).

Kuigi Siion on laastatud ja paljaks tehtud, peaaegu hävitatud, ei ole ta hüljatud. Kuigi ta võib pidada ennast lastetuks ja viljatuks, on tema laste hulk loendamatu ning nad tulevad või neid tuuakse kõikjalt kogu maailmast. Siioni müürid jäävad elanikele kitsaks ning häbi asemel katavad teda mõrsjaehted. Jumal on kutsunud oma sulase, juba emaihust alates – selleks, et «tuua Jaakob tagasi Tema juurde ja koguda Iisrael Tema juurde» (Js 49:5), kusjuures Issanda sulane ei pea taastama mitte ainult Jaakobi suguharusid, s.t Iisraeli, vaid Ta on pandud «paganaille valguseks», et jumalik pääste «ulatuks ilmamaa ääreni» (Js 49:6).

¹⁰ Siin on osaliselt kasutatud 2019. aasta Jõuluaja esimese pühapäeva tekstikäsitlust (Js 49:13–16).

¹¹ Vrd nt Js 49:3: «Sina, Iisrael, oled mu sulane» – עַבְדֵי־אֶתְהָ יִשְׂרָאֵל – võib tõlkida ka «Sina oled mu sulane, [sina oled] Iisrael».

Issand ei kutsunud ega läkitanud oma sulast aga mitte ülevuses ega väevõimuga, vaid vastupidi, madaluses ja alandlikkuses: «Ta oli põlatud ja inimeste poolt hüljatud, valude mees ja haigustega tuttav, niisugune, kelle pealt silmad ära pööratakse: ta oli põlatud ja me ei hoolinud temast. Teda haavati meie üleastumiste pärast, löödi meie süütegude tõttu. Temale anti haud õelate juurde, kurjategijate juurde, kui ta suri, kuigi ta ei olnud ülekohut teinud ega olnud pettust ta suus. Ta tühendas oma hinge surmani ja ta arvati üleastujate hulka; tema aga kandis paljude pattu ja seisis üleastujate eest.» (Js 53:3.5.9.12)¹²

Jumala kannatav sulane on «täiesti põlatud», «rahvaste poolt jälestatud» – ning ometi peavad nendesamade rahvaste kuningad kord teda nähes püsti tõusma ja vürstid teda kummardama, sest Issand, Iisraeli Püha, on ta valinud (Js 49:7).¹³ Kahtlemata ei kahanda tulevane au Issanda sulase peale tulevate kannatuste tõsidust – need on nii tõsised, et Jumala sulane ise hüüab oma Issanda poole: «Ma olen asjata vaeva näinud, kulutanud oma jõudu kasuta ja tühja,» leides siiski koheselt julgustust: «Ometi on mu õigus Issanda käes ja mu töötasu on mu Jumala juures.» (Js 49:4)

Issand julgustab oma sulast: «Ma olen sind kuulnud hea meelega ajal ja aidanud päästepäeval.» (Js 49:8) Siin peetakse silmas taolist kuulmist või kuulda võtmist, mis teostub palvevastusena ja igatsetu täitmisena – Jumalale meelepärasel ajal, mis ei tähista mitte jumalikku suva, vaid seda, et Jumalal, kes on hea ja pikameelne, helde ja armuline, on oma sulaste ja laste palvest alati hea meel ning Ta võtab neid kuulda ja vastab neile.»¹⁴

Küllap «meelepärane aeg» viitab siin ka juubeliaastale, mille kohta Moosese Seaduses öeldakse: «Pühitsege viiekümnendat aastat ning kuulutage vabakslaskmist kõigile elanikele maal; see olgu teile juubeliaastaks: igaüks teist saab tagasi oma pärisosale ja igaüks pöördub oma suguvõsa juurde. Maad ärgu müüdagu igaveseks, sest maa on minu päralt; sest te olete ju võõrad ja majalised minu juures! Aga kogu maal, mis on teie valduses, laske maad lunastada!» (3Ms 25:10.23j)

Jesaja prohvetikuulutuses tähistab «meelepärane aeg» ehk juubeliaasta esmalt Iisraeli tagasipöördumist pagendusest, lunastuslooliselt aga Messia saabumist ning Temas

¹² Vrd Fl 2:6–8: «Olles Jumala kuju, ei arvanud [Ta] osaks olla Jumalaga võrdne, vaid loobus iseenese olust, võttes orja kuju, saades inimese sarnaseks; ja Ta leiti välimuselt inimesena. Ta alandas iseennast, saades kuulekaks surmani, pealegi ristisurmani.»

¹³ Vrd Fl 2:9–11: «Seepärast on Jumal tõstnud Ta kõrgemaks kõrgest ja annetanud Talle selle nime, mis on üle iga nime, et Jeesuse nimes nõtkuks iga põlv nii taevas kui maa peal kui maa all, ja et iga keel tunnistaks: Jeesus Kristus on Issand – Jumala Isa kirkuseks.»

¹⁴ Vrd Ps 69:14j: «Aga mina palvetan Sinu poole, Issand, Sulle meelepärasel ajal, oh Jumal. Oma suurest heldusest vasta mulle, oma ustava abiga päästa mind! Kisu mind välja porist, et ma sisse ei vajuks, et ma pääseksin oma vihkajate eest ja vete sügavusest!»

teostunud lunastust: «Ja kui Ta tõusis lugema, anti Tema kätte prohvet Jesaja raamat. Ta rullis raamatu lahti ja leidis koha, kuhu oli kirjutatud: «Issanda Vaim on minu peal, seepärast on Ta mind salvinud. Ta on mind läkitanud kuulutama vaestele rõõmusõnumit, kuulutama vangidele vabakslaskmist ja pimedatele nägemist, laskma vabadusse rõhutuid, kuulutama Issanda meelepärast aastat. Täna on see kirjakoht teie kuuldes täide läinud.» (Lk 4:16–19.21)

Issand võtab oma sulast – ja oma kannatavat rahvast, keda Tema sulane kehastab – kuulda ning päästab ta, kutsudes vabadusse need, kes on aheldatuna vangikongides, ning julgustades ennast näitama neidki, kes neid tabanud õnnetustest hirmutatuna on peitunud pimeduse varju (vt vastavaid keelelisi märkuseid). Seda, et tegemist pole mitte lihtsalt ükskõik, millal toimuda võiva vangide (või orjade) vabastamisega, vaid ehtsa, isegi ainulaadse juubeliaastaga, näitab sõnum hüljatud pärisosade taastamisest ning maa uuesti üles ehitamisest: tegemist on tõelise puhkeaja, hingetõmbeajaga, täpselt nii, nagu Moosese Seadus ette näeb: «Kui te tulete maale, mille mina teile annan, siis maa puhaku Issanda auks!» (3Ms 25:2)

See on päästepäev, mil Issanda sulane tegutseb otsekui uus Joosua (vt keelelist märkust väljendi «päästepäeval» kohta), kelle eelkäija tõi Iisraeli suguharud pärast kõrberännakut Tootatud Maale ning jagas selle nende vahel pärisosadeks. On võimatu siin mitte näha ka ettekuulutust Messiast, kes on tõeline Joosua – Kristusest Jeesusest, kes on teinud meid oma kaaspärijaiks ja Jumala pärijaiks (Rm 8:17).

Issand hoiab, kaitseb ja varjab oma sulast – ja tema kaudu oma rahvast – ning seab ta oma rahvale lepinguks¹⁵. Jumal uuendab oma lepingu Iisraeliga esmalt siis, kui Ta toob oma rahva tagasi vangipõlvest ning taastab oma maa ja pärisosa, ning lõplikult Jeesuses Kristuses kui «parema lepingu Vahemehes» (vt Jr 31:31–34 ja Hb 8:6–13). Nii Jumala oma rahvas kui kogu inimkond on ekslemas nagu lambad, igaüks pöördunud oma teele (Js 53:6) – nüüd kogub Jumal oma laialipillatud karja taas kokku ning juhib nad tagasi õigele teele, nad leiavad kõikjal toitu ja paljadki kõrgendikud saavad neile karjamaaks.¹⁶

«Ei ole neil nälga ega janu, neid ei pista palavus ega päike.» (Js 49:10) Siin meenutatakse nii omaaegseid palverännakuid pühasse linna, mil Issand oma vagasid kõige kurja eest hoidis,¹⁷ kui kindlasti ka Egiptuse orjapõlvest pääsemist ja sellele järgnenud teekonda läbi kõrbe, kus Issand toitis oma rahvast taevaleivaga, jootis veega kaljust ning kõigiti

¹⁵ Just nii tuleks sõna בְּרִיתִי tõlkida: «leping», mitte «seadus».

¹⁶ «Mina olen tee ja tõde ja elu.» (Jh 14:6); «Mina olen uks. Kes iganes läheb sisse minu kaudu, see pääseb ning käib sisse ja välja ning leiab karjamaad.» (Jh 10:9)

¹⁷ «Issand on su hoidja, Issand on su varjaja su paremal käel. Päeval ei pista sind päike ega kuu öösel. Issand hoiab sind kõige kurja eest, Tema hoiab sinu hinge. Issand hoiab su minemist ja su tulemist nüüd ja igavesti.» (Ps 121:5–8)

õnnistas, varjas ja kaitses: «Tema alandas sind ja laskis sind nälgida, ja Ta söötis sind mannaga, mida ei tundnud sina ega su vanemad, et teha sulle teatavaks, et inimene ei ela üksnes leivast, vaid inimene elab kõigest, mis lähtub Issanda suust. Su riided ei kulunud seljas ega paistetanud su jalg need nelikümmend aastat.» (5Ms 8:3j)

Kuigi Issand oma rahvast tema ülekohtu pärast karistab¹⁸, on Ta omati hell ja halastaja. Jumal talutab, lausa kannab oma rahvast, juhib ta pulbitsevate allikate juurde ning kosutab teda nende vetega.¹⁹

See on töotus, mille täitumise Uus Testament seostab ühemõtteliselt Kristuses teostunud lunastusega: «Ja üks vanematest kõneles ja ütles mulle: «Need seal valgetes rüüdes – kes nad on ja kust nad tulid?» Ma vastasin talle: «Mu isand, sina tead.» Ning tema ütles mulle: «Need on need, kes tulevad suurest viletsusest ning on pesnud oma rüüd ja teinud need valgeks Talle veres. Sellepärast nad on Jumala trooni ees ning on teenimas Teda ööd ja päevad Tema templis. See, kes istub troonil, laotab oma telgi nende üle. Neile ei tule iial enam nälga ega iial enam janu, ka ei lange nende peale päikest ega mingit lõõska, sest Tall, kes on trooni keskel, hoiab neid kui karjane ja juhatab nad eluvee allikaile; ning Jumal pühib ära iga pisara nende silmist.»» (Ilm 7:13–17)

Jesaja prohvetikuulutus jätkub: «Vaata, nad tulevad kaugelt. Ennäe, ühed põhja ja lääne poolt, teised Siinimimaalt. Hõisake, taevad, ja ilutse, maa, mäed, rõkatage rõõmust, sest Issand trööstib oma rahvast ja halastab oma viletsate peale!» (Js 49:12j) Vahetult käivad need sõnad nii Paabelisse kui Egiptusesse viidud (või põgenenud) vangide ja pagulaste kohta, laiendatult aga kõikide maade ja rahvaste kohta: «Ja inimesi tuleb idast ja läänest, põhjast ja lõunast ning istub lauda Jumala riigis.» (Lk 13:29)

Jeesuses Kristuses, Issanda kannatavas sulases, on Jumala arm «ilmunud päästvana kõigile inimestele» (Tt 2:11). Kätte on jõudnud Jumalale meelepärane aeg, päästepäev, et ehitada üles laastatud maa ning taastada hüljatud pärisosad; et lasta vabadusse need, kes on ahelates, ja tuua valguse kätte pimedusse peitunud; et hoida ja varjata neid kurja eest, toita neid tõelise taevast alla tulnud leivaga ning juhtida igavese elu allikavetele, mille ääres Jumal oma lunastatuid kosutab ja värskendab ning nende silmist kõik pisarad ära pühib.

¹⁸ «Sa pead tundma oma südames, et nagu mees karistab oma poega, nõnda karistab sind Issand, su Jumal.» (5Ms 8:5)

¹⁹ Ka siin on tegemist ilmselge viitega Egiptusest lahkumisele ja Tootatud Maale jõudmisele: «Sest Issand, su Jumal, viib sind heale maale, veeojade, allikate ja sügavate vete maale, mis voolavad orgudes ja mägedes, nisu, odra, viinapuude, viigipuude, granaatõunapuude, õlipuude ja mee maale, maale, kus sa ei söö leiba kehvuses, kus sul midagi ei puudu, maale, mille kivid on raud ja mille mägedest sa saad raiuda vaske. Kui sa sööd ja su kõht saab täis, siis kiida Issandat, oma Jumalat, hea maa pärast, mille Ta sulle andis!» (5Ms 8:7–10)

Jutluseks

Advendiaja esimese pühapäeva teemaks on EELK Kirikukäsiraamatu järgi «Sinu Kuningas tuleb alandlikkuses». Kirikukäsiraamat ütleb: «Kirikuaasta esimese pühapäeva piiblitekstit kuulutavad, et Jumal ei ole meist kellestki kaugel. Ta tuleb oma rahva keskele, et kinkida talle uus aeg – pääste aeg. Kogudus tervitab oma saabuvat Kuningat, lauldes hoosiannat ja rõõmustades, et Jeesus on päästnud meid osaduseks Jumala ja üksteisega. Päeva evangeeliumid liidavad advendiaja ja jõulud palmipuudepüha ja ülestõusmispühade sündmustega. [...] Jõulud saavad oma tähenduse vaid koos Kristuse kannatuse, surma ja ülestõusmisega.»

See, et advendiaja esimese pühapäeva evangeeliumiks on luterlikus traditsioonis Jeesuse saabumine Jeruusalemma Suure Nädala alguses (EELK kirikukäsiraamatu lugemiskava kolmandal lugemisaastal Lk 19:28–40), on heaks ja vajalikuks meeldetuletuseks, et advendiaeg ei ole mitte ainult (ega isegi mitte esmalt) mõeldud Jeesuse sünnile eelnenud sündmuste meenutamiseks (kuigi sellel ajal on paslik tuua esile eriti Vana Testamendi ettekuulutusi Messia tulemisest), vaid pigem selleks, et meile meelde tuletada, kes on see Laps, kelle sündimist me peagi tähistame, milles seisnes Tema missioon siin maailmas (ja sellest tulenevalt ka meie, Tema jüngrite missioon) ning mida see tähendab nii meie oleviku, tuleviku kui igaviku jaoks.

EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi loetakse kolmandal lugemisaastal Epistli asemel Ilmutusraamatust ülestõusnud Issanda sõnu (Ilm 3:20–22) Laodikeia kogudusele. Selle koguduse probleemiks ei olnud mitte üksnes usuleigus (Ilm 3:16), vaid veelgi enam see, et ta arvas end olevat rikka, olles tegelikult «vilets ja armetu ja vaene ja pime ja alasti» (Ilm 3:17). Siiski kõlab taolist karmi hukkamõistu väärivale kogudusele ka imeline troosti- ja julgustusesõnum sellelt, kes oli surnud, ent kes elab igavesest ajast igavesti, kes on võitnud ja kelle käes on nii surma kui surmavalla võtmed: «Ennäe, ma seisan ukse taga ja koputan. Kui keegi kuuleb mu häält ja avab ukse, siis ma tulen tema juurde sisse ning söön õhtust temaga ja tema minuga. Kes võidab, sellel ma lasen istuda koos minuga mu troonile, nagu minagi olen võitnud ning istunud oma Isaga Tema troonile.» (Ilm 3:20j)

Vana Testamendi lugemine, mis esmatasandil kõneleb pagendusse viidud Iisraeli rahvale suunatud töötusest vangistatud oma maale tagasi tuua, maa taas üles ehitada ning seda kõigiti õnnistada, kuulutab lunastuslooliselt ette Messia saabumist ning Temas teostunud ja kõigile maailma rahvastele osaks saanud päästet. Just sellele peaks jutluses keskenduma, kusjuures võib-olla võiks lugemiskavas ette nähtud Ilmutusraamatu salvide asemel kaaluda üht teist, Vana Testamendi lugemisega otseselt seotud lõiku samast raamatust, nimelt Ilm 7:13–17 (või seda kirjakohta vähemalt jutluses mainida).

Jutluse võib üles ehitada näiteks järgmiste punktidenä:

1. Advendiaeg ehk Issanda tulemise aeg viib meid taas lunastusloo põhisündmuste juurde: meenutame iidsetest aegadest ette kuulutatud ja südamest igatsetud Messia saabumist, kinnitades, et selleks töötatud ja tõepoolest tulnud Messiaks on Jumala ainusündinud Poeg, meie Issand ja Õnnistegija Jeesus Kristus. Kogu eelnev ajalugu, sh Iisraeli kui Jumala rahva ajalugu, oli suunatud Kristusele, ning kõigel Iisraeli rahva ajaloos aset leidnul on universaalne lunastuslooline tähendus. Inimkonna langusest, patust, kurja ja surma orjusest ning sellest kõigest pääsemisest kõneleb nii lahkumine Egiptuse orjapõlvest, neljakümneaastane kõrberännak ja Töötatud Maale jõudmine kui ka aastasadu hiljem kogetud Paabeli vangipõlv, sellest oma maale tagasi pöördumine ning laastatud maa uuesti üles ehitamine.
2. Jumal on oma rahvast alati armastanud, hoidnud, juhtinud ja õnnistanud – isegi siis, kui Ta on pidanud teda karistama. Selleks on Jumal alati tarvitanud inimesi – olgu tegemist Iisraeli rahva esiisade, prohvetite, preestrite, kuningate või koguni võõraste valitsejatega (nagu näiteks Pärsia kuningas Kooses). Prohvet Jesaja raamatus pööratakse erilist tähelepanu aga salapärasele Issanda sulasele, kannatavale sulasele, kelle ülesandeks on koguda ja taastada mitte ainult Iisrael, vaid viia jumalik pääste ilmamaa äärteni, kõigile rahvastele. Jumal täidab oma töötused alati, kusjuures tihti peale mitmel tasandil. Pagendusse viidud Iisraeli rahva jaoks täitusid prohvet Jesaja suu läbi antud töötused esmalt siis, kui nende vangipõlv lõppes ja nad võisid oma maale tagasi pöörduda. Inimkonna jaoks on needsamad töötused täidetud aga Jeesuses Kristuses, kogu maailma Päästjas.
3. Jeesus Kristus on Jumala kannatav sulane, kes on iseennast andes võtnud enda peale meie süüteod ning kandnud need üles ristipuule. Ta loovutas ennast süüohvriks meie eest, lunastades meid oma püha ja kalli verega, milles me oleme puhtaks pestud, nii et võime seista Tema aujärje ees Teda kiites ja teenides, teades, et Ta varjab ja kaitseb meid, toidab meid Taevaleivaga ja joodab eluveega, päästab meid kurjast ja surmast ning pühib ära kõik pisarad meie silmist. Tema on meie Hea Karjane, kes toob meid tagasi õiguse teele ning toidab meid rikkalikul rohumaal. Tema tulemist meenutame ja pühitseme taas algava advendiajaga, lauldes Talle kiitust ning hüüdes koos nendega, kes Teda kord Jeruusalemmas tervitasid: «Õnnistatud olgu, kes tuleb, kuningas Issanda nimel! Rahu taevas ja kirkus kõrgustes!» (Lk 19:38)